

MAVZU: INGLIZ TILINI O'RGANISHDA MOBIL ILOVALARNING
O'QUVCHILAR MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYALARINI
RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI

Muallif: Mamadaliyeva E'zoza

Lavozimi: Namangan viloyati Uchqo'rg'on

tumani 4-son texnikumi ingliz tili fani
o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida mobil ilovalardan foydalanishning o'quvchilar mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, M-Learning texnologiyasi, 5E modeli, gamifikatsiya, microlearning va sun'iy intellekt vositalarining ingliz tili ta'limidagi samaradorligi ilmiy-metodik jihatdan yoritilgan. Mobil ilovalar yordamida o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi, mustaqil ishlash ko'nikmalari va kommunikativ kompetensiyalari rivojlanishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: mobil ilovalar, M-Learning, ingliz tili, mustaqil ta'lim, 5E modeli, gamifikatsiya, microlearning, sun'iy intellekt, kommunikativ kompetensiya.

Abstract

This article analyzes the role of mobile applications in developing students' independent learning competencies in English language education. The effectiveness of M-Learning technology, the 5E instructional model, gamification, microlearning, and artificial intelligence tools in teaching English is discussed from a scientific and methodological perspective. The study highlights how mobile applications enhance learners' motivation, self-directed learning skills, and communicative competence.

Keywords: mobile applications, M-Learning, English language teaching, independent learning, 5E model, gamification, microlearning, artificial intelligence, communicative competence.

Kirish

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Xususan, ingliz tilini o'qitishda mobil ilovalardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirib, ularning bilim va ko'nikmalarini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Zamonaviy ta'lim konsepsiyalarida o'quvchi shaxsini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va umrbod ta'lim olish kompetensiyalarini shakllantirish ustuvor vazifa sifatida belgilanmoqda.

Mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyalari o'quvchilarga istalgan joy va vaqtda ta'lim olish imkonini yaratadi. Bu esa ingliz tilini o'rganish jarayonining uzluksizligini ta'minlab, o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini samarali tashkil etishga yordam beradi.

Mobil ilovalarning ingliz tili ta'limidagi ahamiyati

Bugungi kunda Duolingo, Quizlet, Memrise, Busuu va BBC Learning English kabi mobil ilovalar ingliz tilini o'rganishda keng qo'llanilmoqda. Ushbu platformalar interfaol topshiriqlar, audio va video materiallar hamda o'yin elementlari orqali o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mobil ilovalarning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- ta'limning moslashuvchanligi va qulayligi;
- individual ta'lim trayektoriyasini shakllantirish imkoniyati;
- o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish;
- tezkor teskari aloqa mexanizmlarining mavjudligi;

- mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish.

Mazkur imkoniyatlar o'quvchilarning tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

M-Learning texnologiyasining pedagogik imkoniyatlari

M-Learning (Mobile Learning) texnologiyasi zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu texnologiya mobil qurilmalar yordamida ta'lim jarayonini tashkil etishga asoslanadi. M-Learning yondashuvi o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini oshirish bilan birga, mustaqil bilim olish ko'nikmalarini ham shakllantiradi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mobil ta'lim vositalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini oshirib, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, mobil ilovalar orqali ta'lim olish jarayoni o'quvchilarda mas'uliyat va o'z-o'zini boshqarish kompetensiyalarini shakllantiradi.

5E modeli asosida ingliz tili ta'limini tashkil etish

5E modeli konstruktivistik ta'lim nazariyasiga asoslangan bo'lib, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Ushbu model quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

Engage (Qiziqtirish). O'quvchilarning e'tiborini mavzuga jalb qilish uchun mobil ilovalardagi interfaol topshiriqlar va videolardan foydalaniladi.

Explore (Tadqiq etish). O'quvchilar mobil platformalar orqali yangi lug'at birliklari va grammatik qoidalarni mustaqil o'rganadilar.

Explain (Tushuntirish). Olingan bilimlar muhokama qilinib, o'qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

Elaborate (Mustahkamlash). O'quvchilar turli amaliy topshiriqlar orqali bilimlarini chuqurlashtiradilar.

Evaluate (Baholash). Mobil ilovalar yordamida test va monitoring ishlari amalga oshiriladi.

Mazkur model o'quvchilarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini shakllantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Gamifikatsiya texnologiyasining ingliz tili ta'limidagi o'rni

Ta'lim jarayoniga o'yin elementlarini kiritish, ya'ni gamifikatsiya texnologiyasi o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning faol ishtirokini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ingliz tilini o'qitishda Duolingo, Kahoot, Quizizz va Wordwall kabi platformalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Gamifikatsiya elementlari, jumladan, ball to'plash, darajalarni bosib o'tish, mukofot va reyting tizimlari o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytiradi. Natijada ular mustaqil ravishda qo'shimcha topshiriqlarni bajarishga, yangi bilimlarni egallashga va o'z ustida muntazam ishlashga intiladilar.

Mazkur yondashuv o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish bilan birga, jamoada ishlash, muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarining shakllanishiga ham xizmat qiladi.

Microlearning yondashuvining afzalliklari

Zamonaviy ta'lim tizimida microlearning texnologiyasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu yondashuv ta'lim materiallarini kichik va tushunarli qismlarga bo'lib o'rganishni nazarda tutadi. Ingliz tilini o'rganishda qisqa videodarslar, mini-testlar, lug'at kartochkalari va qisqa audio materiallardan foydalanish o'quvchilarning bilimlarni samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Microlearning yondashuvining asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- ta'lim jarayonining ixcham va qulay tashkil etilishi;
- o'quvchilarning diqqatini uzoq vaqt saqlab qolish imkoniyati;
- bilimlarni muntazam takrorlash orqali mustahkamlash;
- mustaqil ta'lim olish uchun qulay sharoit yaratish;
- individual ta'lim ehtiyojlarini hisobga olish.

Mazkur texnologiya ayniqsa mobil ilovalar bilan uyg'unlashganda yuqori samaradorlikka ega bo'lib, o'quvchilarning mustaqil bilim olish faoliyatini faollashtiradi.

Sun'iy intellekt vositalarining ingliz tili ta'limidagi imkoniyatlari

Bugungi kunda sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ingliz tilini o'qitishda ChatGPT, Grammarly, Elsa Speak va boshqa intellektual platformalar o'quvchilarning mustaqil ishlash jarayonini qo'llab-quvvatlamoda.

Sun'iy intellekt asosidagi vositalar quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- individual o'quv dasturlarini shakllantirish;
- grammatik xatolarni avtomatik aniqlash va tuzatish;
- talaffuzni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar berish;
- o'quvchilarning bilim darajasiga mos topshiriqlarni taqdim etish;
- tezkor teskari aloqani ta'minlash.

Bunday texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish motivatsiyasini oshirib, ularning raqamli kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning metodik faoliyatini takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari

Mustaqil ta'lim kompetensiyasi shaxsning o'z bilim va ko'nikmalarini mustaqil ravishda rivojlantirish, yangi axborotlarni izlash, tahlil qilish va amaliyotda qo'llash qobiliyatini ifodalaydi. Mobil ilovalar ushbu kompetensiyaning shakllanishida samarali vosita hisoblanadi.

O'quvchilar mobil platformalar orqali o'zlarining ta'lim ehtiyojlari va qiziqishlariga mos resurslarni tanlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning mas'uliyat, o'zini nazorat qilish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, mustaqil ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning kreativ va innovatsion fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi. Natijada ular nafaqat ingliz tilini mukammal egallaydilar, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida ham zarur bo'lgan umrbod ta'lim olish kompetensiyalarini shakllantiradilar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mobil ilovalar ingliz tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi.

M-Learning texnologiyasi, 5E modeli, gamifikatsiya, microlearning va sun'iy intellekt vositalarining integratsiyalashgan holda qo'llanilishi ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish hamda ularning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kelgusida mobil ta'lim texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha ilmiy-metodik tadqiqotlarni yanada kengaytirish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. Jalolov J. J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
3. Passov E. I. Kommunikativ metodika osnovam obucheniya inostrannym yazykam. – Moskva, 2010.
4. Kukulska-Hulme A. Mobile Learning and Language Education. – London, 2015.
5. Deterding S. Gamification in Education: Principles and Applications. – New York, 2014.
6. Bonk C. J., Graham C. R. The Handbook of Blended Learning. – San Francisco, 2013.